

Nuoret pohjoissavolaiset tulevaisuudentekijät -hankkeen Loppuraportti

Hankkeen toiminnan ja tulosten tiivistelmä

Nuoret pohjoissavolaiset tulevaisuudentekijät -hankkeen tavoitteena oli kartoittaa 15–25-vuotiaiden nuorten käsityksiä Pohjois-Savosta, sen tulevaisuudesta ja kehittämisestä. Hankkeen aikana nuorten tarpeita ja toiveita alueen kehittämiseksi kartoitettiin laajasti muun muassa haastattelemalla ja järjestämällä kysely nuorille sekä haastattelemalla nuorten kanssa työskenteleviä ammattilaisia nuorten hyvinvoinnin tukemisesta. Lisäksi hankkeessa kuultiin alueen yrityksiä nuorten työllistämiseen liittyen. Tiedonhankinnan tuloksena saatiin laaja aineisto nuorten näkemyksistä liittyen alueen palveluihin, osallistumismahdollisuuksiin ja tulevaisuuskuviin liittyen. Tulokset on koottu yhteen *Parempi Pohjois-Savo -nuorille* -esitykseen ja alkuperäiset tiivistelmät ja koosteet ovat saatavilla avoimesti hankkeen nettisivuilla. Aineistoa on jaettu laajasti kehittämistyön tueksi.

Tiedonhankinnan lisäksi hankkeessa tehtiin työtä nuorten osallistumismahdollisuuksien tukemiseksi kunnissa ja maakunnassa. Hankkeessa pilotoitiin erilaisia matalankynnyksen osallistumismenetelmiä, kuten virtuaalista pakopeliä sekä Mikä v*tuttaa? -iltoja. Nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille tarjottiin koulutusta Vaikuta! -teemapäivien järjestämiseen. Lisäksi hanke teki selvityksen yhteistyössä Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n kanssa maakunnan nuorisovaltuustojen tilanteesta ja tarjosi nuorille koulutusta. Osallisuuden Osaamiskeskuksen kanssa hanke järjesti Osallisuuden kehittämisprosessin, jossa keskusteltiin yhdessä nuorten ja kuntien päättäjien ja työntekijöiden kanssa nuorten osallisuudesta. Hanke tuki myös tulevan maakunnallisen nuorisovaltuuston toiminnan käynnistämistä.

Hankkeen tavoitteena oli edistää nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea alueen vetovoimaisuuden parantamista, siten että Pohjois-Savo pystyisi paremmin vastaamaan nuorten tarpeita ja odotuksia myös tulevaisuudessa. Hanke toteutui ajalla 16.3.2020-31.8.2022, ja sitä rahoittivat Euroopan sosiaalirahasto ESR ja Pohjois-Savon kehittämisrahasto.

Hankkeen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen

Pohjois-Savossa on runsaasti heikommissa asemassa olevia ja syrjäytyneitä nuoria ja maakunnassa nuorisotyöttömyys on selvästi maan keskiarvoa korkeammalla. Samanaikaisesti useilla alueilla on kuitenkin pulaa osaavasta työvoimasta. Maakunnassa ei ole riittävästi nuoria, jotka rakentaisivat alueella tulevaisuuttaan ja uhkana on, että vielä täällä asuvat nuoret hakeutuvat toisaalle. Hankkeessa tavoitteena oli selvittää, millä

keinoin eri maakunnan toimijat voisivat vastata paremmin nuorten tarpeisiin ja tulevaisuuden toiveisiin, jotta maakunnassa olisi nuoria jatkossakin.

Hankkeen pitkän aikavälin tavoite jaettiin kolmeen osa-alueeseen:

1. Kartoitetaan nuorten näkemyksiä alueen tulevaisuudesta liittyen eri teemoihin. Kehitetään yhdessä nuorten kanssa uusia matalankynnyksen toimintoja nuorten äänen esille saamiseksi.
2. Nuorten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet maakuntatasolla, pysyvän toimintamallin rakentaminen.
3. Positiivinen viestintä.

Ensimmäisen osa-alueen tavoitteena oli selvittää miten houkuttelevana alueena nuoret kokevat maakunnan ja minkä tulee muuttua, jotta alue säilyttää vetovoimansa nuorten silmissä. Hankkeessa on tehty hyvin laaja selvitystyötä eri aihepiireihin liittyen, ja hankkeen tulosten yhteenvetoon (*Parempi Pohjois-Savo nuorille*) on koottu keskeisimpiä havaintoja.

1. **Nuorten käsityksiä** kartoitettiin kohtaamisilla ja haastatteluilla (106 nuorta) sekä *Parempi Pohjois-Savo nuorille* -kyselyllä (760 vastaajaa). Nuorten tapaamisten toteuttamista vaikeutti paljon korona-tilanne. Vastajia kyselyyn ja haastateltavia nuoria saatiin kaikista maakunnan seutukunnista ja eri ikäryhmistä, vaikka erityisesti kyselyn vastaajista valtaosa oli Kuopion seudulta, iältään 15–19-vuotiaita ja opiskelijoita. Lopullinen yhteenveto on kuitenkin erittäin laaja katsaus nuorten käsityksiin maakunnasta, sen tulevaisuudesta ja palveluista, ja siihen kerätystä aineistosta onkin hyötyä useille toimijoille maakunnassa. Kyselyn ja haastattelujen lisäksi nuorten tulevaisuuskäsityksiä kartoitettiin laatimalla tulevaisuuskartta **Futures Platform -työkalun** avulla.
2. **Nuorisotoimen ja oppilas-/opiskelijahyvinvoinnin ammattilaisia sekä kuntien nuorisotyöntekijöitä** haastateltiin 45 eri puolilta Pohjois-Savo. Ammattilaiset toimivat pääasiassa nuorten kanssa, jotka tarvitsivat syystä tai toisesta tukea elämäntilanteessaan, mikä toi aineistoon lisää heikommassa asemassa olevien nuorten näkökulmaa.
3. **Yrityksien edustajia** haastateltiin 20 yrityksestä. Näiden haastattelujen pohjalta laadittiin koosteet, joissa oli katsaus nuorten hyvinvoinnin haasteisiin ja tukemiseen sekä maakunnan veto- ja pitovoimaan.

Koronatilanne hankaloitti merkittävästi jalkautumista ja erilaisten kokoontumisten ja avointen tapaamisten järjestämistä. Tästä huolimatta hankkeen aikana on pilotoitu erilaisia matalankynnyksen kuulemistapoja. Keväällä 2021 hanke teki yhteistyötä Humak:n yhteisöpedagogiopiskelijoiden kanssa, ja he järjestivät **virtuaalisen pakopelin** osallisuuden teemoihin liittyen nuorille Tuusniemellä. Lisäksi yksi opiskelijoista suunnitteli virtuaalisen **Vaikuta -tuokion**. Tähän tuokioon ei kuitenkaan valitettavasti saatu osallistujia.

Koronatilanteen helpottaessa keväällä 2022 hanke pilotoi yhteistyössä Nuoret mukaan! -kehittämishankkeen ja Mukana-hankkeen kanssa **Mikä vituttaa? -illat** kuudessa kunnassa Sisä-Savon alueella. Kaikille nuorille avoimet illat järjestettiin nuorisotiloilla. Toimintamalli herätti paljon mielenkiintoa ja positiivista huomiota. Iltoihin osallistui 100 eri-ikäistä nuorta yläkouluikäisistä noin 25-vuotiaisiin, heistä puolet hankkeen järjestämiin iltoihin. Nämä illat järjestettiin Keiteleellä ja Pielavedellä, mikä mahdollisti myös syrjemmällä asuvien nuorten kuulemisen. Yhteistyö hankkeiden kesken mahdollisti tiedottamisen ja kokeilun toteuttamisen laajasti. Kokeilu olikin erittäin onnistunut.

Toisen osa-alueen tavoitteena oli saada kokonaiskuva siitä, miten **nuoret pääsisivät jatkossa paremmin vaikuttamaan maakunnalliseen suunnitteluun ja strategiatyöhön**. Hankkeen tiedonhankinnassa selvitettiin laajasti osallistumiseen liittyviä asioita, ja tietoa näistä on välitetty laajasti eri tahoille. Hankkeen aikana on tuettu nuorten vaikuttamismahdollisuuksia myös tarjoamalla erilaisia koulutuksia. Hanke toteutti yhdessä **Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry:n kanssa selvityksen maakunnan nuorisovaltuustojen toiminnan toteutumisesta**. Selvityksen yhteydessä nuorisovaltuutetuille tarjottiin myös mahdollisuutta koulutukseen. Selvitykseen liittyvään kyselyyn vastasi 12 kuntaa ja koulutukset toteutettiin touko- ja elokuussa neljässä kunnassa. Suurimmassa osassa kuntia koulutuksen järjestämisestä ei ollut kiinnostuttuja, mikä saattoi johtua mm. aikataulutuksen haasteista. Mahdollista on myös, ettei koulutuksia koettu tarpeelliseksi tai ei tehty riittävän selväksi, että koulutukset olivat kunnille hankkeen ilmaisia. Selvitystyö ja koulutukset tukevat kuitenkin tulevan maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintaa, sillä suurin osa sen jäsenistä tulee olemaan kunnallisista nuorisovaltuustoista. Nuorisovaltuutettujen lisäksi hanke koulutti nuorten kanssa työskenteleviä ammattilaisia **Vaikuta! -teemapäivien järjestämiseen**. Järjestetyistä lisäperehdytyksestä ja laajasta mainostuksesta huolimatta koulutusten osallistujamäärä jäi pieneksi. Tähän saattoi vaikuttaa koulutusten kesto ja ajankohta keväällä, jolloin kohderyhmän toiminta-aika oli kiireisimmillään. Toimintamallia aiotaan kuitenkin pilotoida syksyn 2022 aikana koulutukseen osallistuneiden toimesta.

Hanke järjesti myös yhteistyössä Osallisuuden Osaamiskeskuksen kanssa **Osallisuuden kehittämisprosessin maakunnassa**. Osana prosessia järjestettiin kaksi etätilaisuutta ja kolme lähitilaisuutta seuduittain. Tilaisuuksiin osallistui 14 nuorta ja 46 aikuista ympäri Pohjois-Savo. Kaikki tilaisuudet olivat erittäin onnistuneita, vaikka osallistujajoukko jäi pieneksi mm. ilmoittautuneiden osallistujien poisjäämisen vuoksi. Vähäiseen sitoutumiseen saattoivat vaikuttaa kevään kiireinen aikataulu, mutta myös puutteellinen viestintä hankkeen puolelta tilaisuuksien merkittävydestä.

Kolmas hankkeen toteutuksen osa-alue oli **positiivinen viestintä**. Hankkeeseen palkattiin kesäksi 2021 neljä nuorta somettajaksi, jotka perustivat Pohjois-Savon liitolle Instagram-tilin (@pohjoissavo) ja esittelivät siellä maakunnan eri kohteita. Myös hankkeelle perustettiin oma Instagram-tili @posanuoret, jossa viestittiin hankkeen toiminnasta. Hankkeen nuorten ryhmässä toimineet nuoret arvioivat, että hankkeen somenäkyvyyttä ja tunnettavuutta nuorten kesken olisi kannattanut lisätä.

Hanke oli hyvä lähestymistapa hankkeen lähtökohtana olevaan ongelmaan, sillä eri osa-alueilla lähestyttiin nuorten osallisuuden tukemista monipuolisesti. Tietoa saatiin sekä nuorten hyvinvointiin ja viihtymiseen

liittyvistä tekijöistä, elämisen ja asumisen edellytyksistä maakunnassa että osallistumisen teemoista. Hanke-suunnitelmassa hankkeen uutuusarvoa lisääväksi tekijäksi mainittiin se, että maakunnan ennakoitavuuden tueksi saataisiin elinkeinoelämän ja koulutuksen tarpeiden lisäksi tietoa nuorten tarpeista. Tähän näkökulmaan hankkeen laaja ja eri näkökulmista toteutettu tiedonhankinta vastasi erinomaisesti. Myös maakuntatason osallistumismahdollisuuksia onnistuttiin tukemaan erilaisilla osallistumistapojen pilotoineilla ja selvitystyöllä nuorten osallistumismahdollisuuksien lisäämiseksi ja laadun kehittämiseksi. Laajoihin tavoitteisiin onnistuttiin vastaamaan hyvin, kohderyhmä tavoitettiin ja positiivista muutosta laitettiin alulle maakunnassa.

Hankkeen toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksien laajempaa jalkauttamista **vaikeutti kuitenkin merkittävästi pandemiatilanne**. Lähes kaikki koulutukset ja työpajat pakkautuivat alle puolen vuoden ajanjaksolle (kevät 2022), jossa potentiaalisten osallistujien huomiosta kilpaili myös monia muita tilaisuuksia. Se, ettei tilaisuuksia ollut mahdollista järjestää, vaikutti merkittävästi myös siihen, että hankkeelle myönnetystä rahoituksesta jäi suuri osa käyttämättä. Tilaisuuksiin ja koulutuksiin saatiin järjestettyä riittävästi, mutta niissä oli toivottua vähemmän osallistujia. Pidempi aika tilaisuuksien markkinoinnille ja niiden jakautuminen tasaisemmin hankkeen toteutusajalle olisi hyvin todennäköisesti mahdollistanut useampien osallistumisen. Eri sidosryhmien kohtaaminen tilaisuuksissa olisi myös tukenut hankkeen tuloksista tiedottamista ja eri toimijoiden aktivoimisen muutokseen pidemmällä aikavälillä. Hanke sai myös eniten medianäkyvyyttä juuri tilaisuuksista, jolloin hankkeen toiminnasta ja tuloksista tiedottaminen olisi ollut myös mahdollista.

Hankkeen tulokset ja toiminnan jatkuminen

Hankkeessa on tehty erittäin **laajaa tiedonhankintaa** nuorten tarpeista, toiveista ja tulevaisuuskuvista eri näkökulmista. Aineiston eri osat mahdollistavat nuorten näkökulman huomioimisen maakunnan eri toimijoiden kehittämistyössä. Hankkeen tuottama tieto on jo informoinut aluekehitystyötä ja sen suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia kehittämistyössä hyödynnetään edelleen. **Nuorille suunnatun Parempi Pohjois-Savo nuorille -kyselyn aineiston on myös opinnäytetyöntekijöiden ja kuntien käytössä**, ja tästä mahdollisuudesta on välitetty viestiä eteenpäin.

Hankkeen alkaessa tarkoituksena oli perustaa Pohjois-Savon liiton alaisuuteen **maakunnallinen nuorisovaltuusto (Posanuva)**. Perustamisen pohjalla tehtiin paljon selvitystyötä: pohjoissavolaisten kuntien nuorisovaltuustoilta kerättiin syksyn 2020 ja kevään 2021 aikana lausuntoja, hankkeen nuorten ryhmää kuultiin ja hanketyöntekijät keräsivät yhteen tietoa eri maakuntien nuorisovaltuustojen tilanteista ja toiminnasta. Syksyn 2021 aikana hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin (VATE) kuitenkin linjasi, että hyvinvointialueelle perustetaan yhdeksi hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimeksi nuorisovaltuusto, jolloin Posanuvan perustamisvastuu siirtyi hyvinvointialueelle.

Hanke teki työtä nuorisovaltuuston perustamisen tukemiseksi tämän linjauksen jälkeen osallistamalla valtuuston toiminnan valmisteluun ja siihen liittyvään tiedottamiseen. Nuorisovaltuuston toimintasäätöluonnos oli hankkeen nuorten ryhmän kommentoitavana helmikuun 2022 kokouksessa ja hanke järjesti

yhteistyössä POSOTE20-hankkeen kanssa 24.2.2022 *Hyvinvointialueuudistus nuorten silmin - Palvelut ja vaikuttaminen* -tilaisuuden. Tilaisuudessa hankkeen työntekijät vastasivat kuntien nuorisovaltuutetuille järjestetystä työpajasta, jossa keskusteltiin maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintasäännöstä. Hanke on tiedottanut myös nuoriso-ohjaajille valmistelun etenemisestä. Posanuvan toiminta päätettiin käynnistää vasta vuoden 2023 alussa, minkä takia hankkeen aikana ei ollut mahdollista olla perehdyttämisessä ja toiminnan käynnistämässä tukena. Mahdollista ei ollut hankkeen toiminta-aikana myöskään luoda rakenteita sille, miten Posanuva voisi toimia yhteistyössä Pohjois-Savon liiton kanssa, mutta tähän liittyen ehdittiin selvittämään hyviä käytäntöjä. Hankkeen tiedonkeruu edisti merkittävästi nuorisovaltuuston toimintasäännön kirjoittamista ja toi valmistelusta alusta alkaen mukaan nuorten ääneen kunnista ja hankkeen nuorten ryhmästä. Posanuvan toiminnan käynnistämistä jatkaa Pohjois-Savon hyvinvointialue.

Edellä mainittujen tulosten ja vaikutusten lisäksi myös muille hankkeen toiminnoilla oli suoraa vaikutusta nuorten osallisuuden edistämässä. Osana **Osallisuuden kehittämisprosessia** kunnissa aloitettiin suunnittelemaan ja sopimaan käytännön toimenpiteitä nuorten osallisuuden tukemiseksi kunnissa ja maakunnassa. Kunnissa aiotaan esimerkiksi järjestää päättäjien ja nuorten kohtaamisia, lisätä nuorten matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia, vahvistaa nuorisovaltuustojen asemaa, kehittää palvelujen arviointia ja viestintää sekä lisätä kuntien välistä yhteistyötä. Myös **Mikä vituttaa? -illoissa** nuorilta kerätty palaute ja kehitysehdotukset vietiin kunnissa eteenpäin sivistyslautakuntien sekä toisessa kunnassa teknisen toimen ja yläkouluun tietoon, jossa ne otettiin käsittelyyn. Iltojen järjestämisestä järjestetään kiinnostuneille perehdytys syksyllä kahden yhteistyöhankeiden toimesta. Lisäksi **Vaikuta! -teemapäiviä** pilotoidaan lokakuussa 2022 Vaikuta! -viikkona, jossa on mukana useita eri kuntia ja toimijoita, päävastuussa toteutuksesta ovat Pohjois-Savon hyvinvointialueen nuorten palvelujen kehittäjät.

Myös hankkeen aikana perustettujen Instagram-tilien käyttöä jatketaan. Pohjois-Savon liitto ottaa käyttöönsä @pohjoissavo-tilin ja sitä varten luodut materiaalit, ja Posanuva @posanuva-tilin.

Muita kokemuksia

Hanketyöntekijät ovat tehneet työskentelyn aikana myös muita huomioita, jotka on hyvä ottaa huomioon vastaavanlaisia hankkeita ja toimenpiteitä toteuttaessa:

1. Nuoret mukaan kehitys- ja projektityöhön
2. Tilaisuuksien järjestäminen korona-ajan jälkeisenä aikana
3. Viestinnän haasteet ja sen kehittäminen

Hankkeessa toimi lokakuusta 2020 toukokuulle 2022 Hankkeen nuorten ryhmä, jossa oli jäseniä eri kunnista ja oppilaitoksista. **Nuorten ryhmän toiminta** tuki hankkeen toimenpiteiden suunnittelua ja kehittämistä korvaamattomalla tavalla. Ryhmää kuultiin myös monista vaihtelevista aiheista, ja helposti koolle kutsuttavalle

ryhmälle, joka voisi antaa palautetta kehittämistyön tueksi, on selkeästi kysyntää. Vastaavanlaisia nuorten raateja ja tapaamisia voikin suositella järjestettävän myös jatkossa ja heti kehittämistyön tai hankkeen valmistelun alusta saakka, varsinkin, jos niihin liittyvä toiminta kohdistuu nuoriin. Ehdotus tuli hankkeen nuorten ryhmältä, ja hanketyössä saadun kokemuksen perusteella ehdotusta on helppo kannattaa. Nuorten ryhmäläisten palautteen mukaan toiminnasta teki mielekästä konkreettisia ja hyvin rajatuista aiheista keskusteleminen, keskusteleminen eri toimijoiden kanssa ja oikeasti vaikuttamaan pääseminen. Nämä on hyvä ottaa huomioon vastaavanlaisen raadin toiminnassa.

Tärkeää on myös huomioida, että tilaisuudet ja toiminta, joka on suunnattu (myös) nuorille, kannattaa järjestää ilta-aikaan koulupäivien jälkeen. Nuorten tavoittamisessa hyväksi väyläksi koettiin erityisesti oppilaitokset ja eri järjestöjen ryhmätoiminta. Hanketyössä havaittiin myös, että heikommassa elämäntilanteessa olevia nuoria kannattaa tavoitella heidän kanssaan työskentelevien ammattilaisten, esim. etsivän nuorisotyön, ja heille tarjottujen palvelujen kautta.

Tilaisuuksien järjestelyissä syntyi vaikutelma, että **korona-ajan poikkeustilanne on myös voimistanut osallistujien halua osallistua etänä ja madaltanut kynnystä jättäytyä pois viime hetkellä**. Tämä on hyvä ottaa huomioon tulevien tilaisuuksien järjestelyissä ja markkinoinnissa sekä osallistujien aktivoimisessa ja sitouttamisessa. Ilmoittautumisessa kannattaa korostaa sitovuutta ja ilmoittautuneille lähettää muistutteluviestejä ennen tilaisuutta. Hankkeessa järjestettiin useampia tilaisuuksia etänä, mikä oli toimivaa maakunnan laajuisessa hankkeessa. Etätilaisuuksissa hyväksi keinoiksi aktivoida osallistujia havaittiin pienkeskustelut ja yhteinen ideoiden kerääminen esimerkiksi Howspace tai Padlet -ohjelmien avulla sekä interaktiivinen diojen esitelyohjelma Mentimeter. Kaikkien perusversiot ovat maksuttomia.

Hanketyössä tunnistettiin myös **viestinnän keskeinen merkitys** hankkeen toteutuksessa. Hankkeelle olisi tärkeää kehittää visuaalinen ilme (ja logo) julkaisuissa ja sosiaalisessa mediassa käytettäväksi alkuvaiheessa. Tämä helpottaisi tiedonvälitystä myöhemmin ja tekisi hankkeen tunnistettavaksi. Sähköpostitse viestien välittäminen on helppoa, mutta ajantasaisten postituslistojen ylläpitäminen on hyödyllisyydestään huolimatta aikaa vievää. Viestintä vaatii myös suunnittelua ja seuraamista. Seuraamista voisi helpottaa esimerkiksi siten, että osallistujilta kysyttäisiin esimerkiksi palautteen ja tilaisuuksiin osallistumisen ilmoittautumisen yhteydessä, mistä he ovat kuulleet hankkeesta ja mistä he löysivät hankkeen tilaisuuden mainoksen. Tämä helpottaisi kohderyhmien tavoittamisen kehittämistä sekä eri viestintäkanavien priorisointia.

Hankkeen aikana eri toimijat kannustivat viestinnässä monikanavaisuuteen, ja hankkeella olikin käytössään nettisivut ja sosiaalisen median palveluista Twitter ja tärkeimpänä Instagram. **Sosiaalisessa mediassa toimiminen** ja näkyvyyden saaminen vaatii kuitenkin suunnittelua, aktiivista vuorovaikutusta ja säännöllistä päivitysrytmiä. Näiden palveluiden käyttöönotossa on tärkeää huomioida myös laitteet. Suurin osa palveluista toimii parhaiten mobiilissa, joten käytössä olisi hyvä olla työpuhelin, johon palvelut voi asentaa ja jonka tietoturva ja kamera vastaavat tarpeeseen. Näin palveluiden käyttö on myös mahdollista rajata työajalle.

Nuorten antama hankepalautte

Hankkeeseen perustettiin nuorten ryhmä, joka on tuonut koko hankkeen toteutukseen nuorten näkökulmaa. Nuorten ryhmä on kommentoinut hankkeen yksittäisiä toimenpiteitä ja antanut kehitysehdotuksia. Ryhmän jäseniltä saatiin palautetta myös koko hankkeen toteuttamisesta. Nuorten mielestä hanke onnistui hyvin tavoitteissaan, joita he pitivät kuitenkin aika laajoina ja isoina. Muita nuoria olisi heidän mielestään myös voinut kuulla enemmän ja ryhmässä olla myös enemmän ja erilaisia jäseniä. Yksittäisistä hankkeen toimenpiteistä nuoret kommentoivat erityisesti Futures Platform -tulevaisuustyökalua, jota he olivat pitäneet liian kalliina ja hankalana työkaluna käyttää.

Muihin kuin hankkeen nuorten ryhmään kuuluneilta nuorilta saatiin vähän palautetta, mutta se on ollut positiivista. Haastatellut ja kyselyyn osallistuneet nuoret ovat olleet tyytyväisiä, että he ovat päässeet kertomaan omia näkemyksiään eri aiheista. Tilaisuuksiin osallistuneet nuoret ovat olleet myös innostuneita.

Hanke julkisuudessa

2020

- *Nuorten ääni kuuluviin.* Oodia/Heta Jyrälä, Vetovoimainen Pohjois-Savo-julkaisu.
- *Kalakukko on modernimpi ja museoissa hologrammioppaat - nuoret visioivat, miltä Pohjois-Savo näyttää vuonna 2050.* Kristiina Poutiainen, Savon Sanomat (19.11.2020)

2021

- *Kyselytutkimus nuorille: "Maalla asuvista ei piitata".* Kristiina Poutiainen, Savon Sanomat (7.9.2021)

2022

- *Mikä v*tuttaa -ilta kutsui nuoria päästelemään höyryjä.* Heili Roivainen, Pielavesi-Keitele (21.4.2022)
- *Pohjoissavolaisten nuorten äännet kuuluviin päätöksenteossa.* Oona Seppänen, Iisalmen Sanomat (14.5.2022)
- *Pohjois-Savo kuuntelee nuoriaan rakentavassa hengessä.* Teemu Palkeinen, Soisalon Seutu (17.5.2022)
- *Mennään sinne, missä nuoret on.* Teemu Palkeinen, Warkauden Lehti (17.5.2022)
- *Nuoret haluavat muuttaa pois työn tai opintojen vuoksi.* Karoliina Kokko, Savon Sanomat (15.8.2022)

Hankkeessa työskentelivät

- Projektipäällikkö Tanja Moilanen vuosi 2020 – kesä 2021
- Projektipäällikkö Maarit Tamminen kesä 2021 – syksy 2021
- Hankeavustaja Heta Santamäki kesä 2021 – syksy 2021
- Projektipäällikkö Heta Santamäki syksy 2021 – vuosi 2022
- Hankeavustaja Annika Remes vuosi 2022

